

DAMUNT

DAMUNT

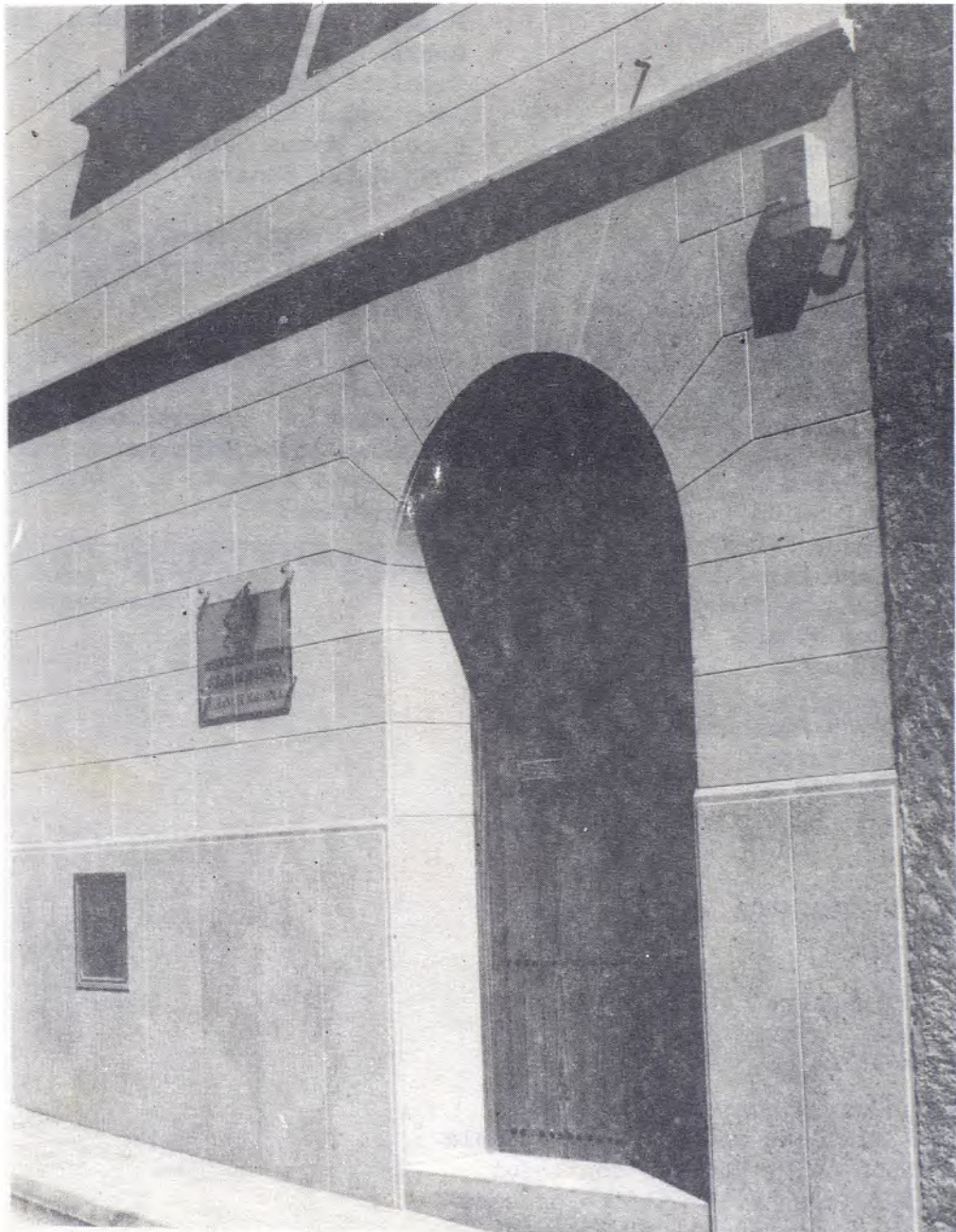

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN

MARÇ 1.992

NÚM.10

**Façana de la casa seu de l'Associació
de Premsa Forana de Mallorca**

D A M U N T

D A M U N T

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN (MALLORCA)

Març 1.992 - Núm. 10

Depòsit Lgal PM-673-1991

Domicili:

Major, 68

07240 SANT JOAN (MALLORCA)

Director:

Miquel Florit Huguet

Redactors-Col.laboradors:

Francesc Alzamora Bauzà
Maria Alzamora Bauzá
Antònia Barceló Costa
Maria Català Karmany
Guillem Company Bauzà
Mª Monserrat Company Bauzà
Gabriel Company Gayà
Nino Company Pérez
Carles Costa i Salom
Catalina Fullana Matas
Inmaculada Gayà Mayol
Mª Magdalena Jaume Nicolau
Catalina Jaume Ginard
Joan Jaume Nigorra
Joan Matas Gayà
Isabel Mª Matas Ramin
Bàrbara Matas Sastre
Joan Matas Sastre

IMPRÈS A:

APOSTOL Y CIVILIZADOR
PETRA (MALLORCA)

Tirada: 400 xmplars

Subscripcions: Miquel Florit

Lloc de vnda: Ca Na Blanc

NOTA: Els escrits expressen únicament l'opinió dl seus autors, els quals es fan responsables del seu contingut.

La Redacció no s'identifica necessàriament amb el contingut del escrits.

C O N T I N G U T

Salutació, per Miquel Florit Huguet

Notícies Locals: Equip de Redacció

Entrevista a Magdalena Barcelo, per Miquel Florit Huguet

Entrevista a Joan Font Bauzà, per Miquel Florit Huguet

Poemes, gloses i glosadors, per:

Gabriel Company Gayà

Catalina Jaume Ginard

Joan Matas Gayà

Bàrbara Matas Sastre

Joan Matas Sastre

Notes Històriques. Emigrants, per Mª Monserrat Company i Guillem Company

Programa Festa des Pa i Peix 1.992

Recordant esdeveniments passats, per Joan Jaume Nigorra.

Fotogràfies:

Miquel Florit i altres.

S A L U T A C I Ó

En aquest número del mes de març, a més de la secció habitual de notícies locals, tornam reprende la secció d'entrevistes.

Començam en aquets més la publicació d'una sèrie d'articles i notícies sobr els emigrants santjoaners. Aquets articles seguiran els propers mesos.

Tenim redactors-col.laboradors actualment en altres quefers i aixó es fa notar a la revista.

Les notícies ordenades alfabèticament que començarem a publicar el mes de Gener sota el títol "**Sant Joan damunt damunt**" continuaràn els propers mesos.

En el número del mes d'abril esperam incloure la crònica del "Quart Diumenge", Certamen Poètic, Setmana Santa i altres notícies que es produeixin en el poble.

Miquel Florit Huguet

CARNAVAL 92

Cada any abans de la Quarema se celebren els carnivals, com s derrers dies de bulla.

A Sant Joan que ja són festes tradicionals es van celebrar del 26 de Febrer al 3 de Març.

El primer act del carnaval del 92 fou "La Rueta", no com sol ser habitual, ja que sempre es feia el darrer dia de festes. La Rueta del col·legi Son Juny començà devers les de l'horabaix DEL DIMECRES "; pero aquests any hi va fer acte de presència la pluja, però aquesta no va impedir que la tradicional "Rueta" no se celebràs i comptàs amb la participació dels nins i nines de l'escla, els mestres i també alguns. La desfilada de la "Rueta" va acabar amb una berena pels al·lots a la plaça dela Constitució.

Això només era el començament, perquè els dijous a l'horabaixa els al·lots de l'escola es varen tornar a disfressar per celebrar el "Dijous Llarder".

Per al dissabte dia 29 i rganitzat pel Centre Cultural, es va celebrar la quarta "Rua". L'assistència com cada any fou nombrosa, fresses de tota classe, carrosses, comparses ... a més cal esmentar la presència de la renovada "Banda de Tambors i Cornetes" que anava encapçalant la desfilada. La festa va acabar amb el ball de carnaval a la Casa de Cultura on el Grup Carrutxa va animar la vetlada.

Fou el dimars dia 3, que durant tot l'horabaixa es va preparar l'escenar per la festa de l'nterro de la Sardina.

Aquest fou el sisè "enterro" i fou organitzat per un grup de persones i entitats agrupades baix de la denominació d'"Amics de l'Entero de la Sardina".

La processó de la sardina va acollir un bon grapat de gent vestida de negre. Encapçala la procssó un cotxe d'època i al darrera la banda de tambors i cornetes. La sardina anava precedida per cavalls, col·locada dins una carrossa fúnebre, molt vistosa, tancant la desfilada els endolats

la desfilada (despres de passarr per diversos carrers del poble) a la Plaça de la Constitució, on després que la fou cremada i el notasri llegís el llarg testament, es convidà a pà amb oli i aregades. El Grup Carrutxa fou qui animà l'enterro i tancà les festes de Carnaval d'aquest any 1.992.

Catalina Gayà Morlà**TORNEIG DE "DAMES" BAR CAN TRONCA**

Durant els passats mesos d'hivern, en el café de Can Tronca s'ha disputat un torneig de dames entre jugadors de distints pobles. Han participat els millors jugadors de Manacor, Vilafranca i Sant Joan.

El torneig degut als nombrosos participans ha estat dividit en dos Grups o Categories.

En la classificació general del Primer Grup ha quedat campió Sebastià Llull (Sansò) de Manacor amb 51 punts, qudant classificats en els quatre primers llocs jugadors manacorins. El quint i sext classificat han estat els vilafranquers Salvador Barceló i Antoni Amngual, quedant els santjoaner Joan Matas (Sabater), Guillem Riutort (Graveres) i Miquel Company (Mena) en els llocs 7, 10 i 11 respectivament.

En el Segon Grup ha quedat campió o classificat amb el núm. 1, el santjoaner Antoni Sastre (Btigueta). Miquel Gayà (S'Empeltador) i Bartomeu Matas (Sabater) en 6ª i 9ª posició.

Com es pot veure els santjoaners han quedat classificats en bons llocs, mereixent destacar l'actuació de Antoni sastre que ha quedat campió del seu Grup i la de Joan Matas que ha quedat el setè entre els del Primer Grup.

Els trofeus, uns valuosos i preciosos trofeus han estat cedits per l'Ajuntament de Sant Joan, Bar "Can Tronca", Banca March, La Caixa, Sa Nostra, Cafes Bai, Coca-Cola i Comercial Artà.

L'entrega de trofeus serà el proper 25 d'Abril durant un sopar.

EXCURSIÓ DE LA TERCERA EDAT

El passat dia 18 de Març, l'Associació de la Tercera Edat, organitzà una a la qual hianaren 106 associats.

Els autocars que partiren de Sant Joan, agafaren la nova autopista de Gènova, recentment inaugurada, per la qual molts dels excursionistes encara no havien tingut l'oportunitat de veure. La primera aturada fou en el Camp de Mar, on es berenà d'una panada, per després seguir fins Andratx on es visità el mercat, un mercat de reconeguda fama i on hi van nombrosos venedors i molts de ... miradors (mercadetjadors segons Guillem Bou), hi estigueren una hora i mitja.

El dinar fou en el Grau, per seguir per Estellencs i fent una aturada de 20 minuts a Banyalbufar. Tot seguit a Palma on vesistà la Fira del Ram, una fira que agrada a petits i grans, per tornar a Sant Joan. Una excursió que deixà satisfets a participants i organitzadors.

Les gloses de Guillem Bou, amb lla seva habitual gràcia, donen una idea més completa d'aquesta excursió.

CRÒNICA GLOSADA D'UNA EXCURSIÓ

Hm passat per s'autopista
hem berenat en es Camp de Mar
a Andratx mos hem volgut aturar
a sa plaça a mercadetjar
a s'estil que fa un turista
i després per espaiar sa vista
"rumbo" a Banyalbufar
però abans mos 'gut d'aturar
en es Grau per ben dinar
i així poder arrglar
en es que e pogués trobar
amb "s'estomago" fora xispa
i quan hem posat aqueixa fisca
es qui s'hagui sentit artista
en el Ram ho pogués demostrar
perquè allà se poden engronsar
fins i tot poden volar
i en es final se pot recitar
aquell antic refrany que hi ha
" ES QUI NO S'ARRISCA NO PISCA".

Guillem Bou Mas

INAUGURACIO DE LA SEU DE L'ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA DE MALLORCA:

El proper dissabte dia 4 d'Abril, està prevista la inauguració de la seu de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca, que està integrada per 47 publicacions, entre elles **S'Arenal de Mallorca** (Mateu Mariò), **Mel i Sucre** (Obra Cultural Balear) i **Damunt Damunt**, que teniu enls vostres mans.

La seu de l'A.P.F.M., ha estat construïda en el carrer dela Princesa núm. 22 de Sant Joan, amb molt bon gust i acert, tant en la façana com dins l'interior, essent una satisfacció i motiu d'orgull per els santjoaners, que s'escollís el poble de Sant Joan, per ubicar aquets casal, que per altra banda està més o manco situat en el centre geogràfic de l'Illa.

El programa previst a desenvolupar el 4 d'Abril, és el següent:

A les 17'30. Amollada de coets, anunciant la festa.

A les 17'45. Passacarrers per una banda de música.

A les 18'18. Concentració a la Plaça del Rei Joan Carles I.

A les 18'30. Convidats i Autoritats es desplaçaran al carrer Princesa, per tot seguit realitzar:

-Inauguració

-Benedicció del local.

+Amollada de coloms per la Societat Colombòbila de Sant Joan.

A la sala d'actes, parlaments de :

Carles Csta, President de l'APFM.

Gabriel Mora, Batle de Sant Joan.

Joan Verger, President del CIM.

Gabriel Canyelles, President del Govern Balear.

Seguidament hi haurà un rfresco pr a tothom, en el carrer de la Princesa L'acte es retransmetrà per T.V. circuit tancat.

Si el temps no fos bo, l refresco serà a la Casa de Cultura.

GREU CAIGUDA DES DEL SÒTIL

Margalida Roig Gayà (esposa de Brnadí Pellasó), el passat dissabte dia 21 de Març tingué una greu caiguda, quan un marès del sòtil es rompé, caient a la planta baixa, pegant amb la caiguda al oïl de la cisterna. Pr cosa de centímetres no es precipità dins la cisterna.

Trobant-se tota sola, greument ferida, va tenir la valentia i enteresa, arrossegant-se i de mala manera pogué arribar a la porta del carrer i demanar auxili al primers vianants que passaren. Hagué de ser ingressada a Son Dureta.

Desitjam que Margalida es recuperi i torni prest a Sant Joan.

NECROLÒGIQUE**El passat dia 21 de Març va morir**

El passat dia 21 de Març va morir **Maria Roig Gayà** (Guiamona), a l'edat de 80 anys, despres d'una llarga malaltia.

Madò Maria Guiamona que de jove havia estat una bona balladora, era una dona fenera i decidida, a qui la malaltia havia deixat postrada feia uns quant anys.

El nostre condol a la seva filla i fills i altres familiars.

PREVENIR ABANS QUE CURAR

Radio ECCA ha programat un Curs de Prevenció contra la droga, que ha estat preparat conjuntament amb la Fundació d'Ajuda contra la Droga-dicció (FAD). El Curs está previst comenci el 4 de Maig de 1.992. Està dirigit a pares i mares que saben que la salut i l'educació no s'improvisen, als educadors per la seva vinculació als nins i adolescents, que estan especialment sensibilitzats per la problemàtica de la droga i a totes aquelles persones convingudes que la prevenció és la forma més eficaç ccontra la droga.

La quota d'inscripció és de 1.000 pessetes . Per més informació poden acudir a l'Assitenta Social els dijous

MIQUEL GAYA SITJAR

Era l'entrevistat de Caty Juan del Corral, que en la secció "Mesa Traviesa" del diumenge dia 15 de Març (Ultima Hora), presentava a aquest santjoaner, investigador, poeta i assagista, acadèmic de la real Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià, molt apreciat aquí a Sant Joan i dins el món intele.lectual.

ASSEMBLEA GENERAL DE LA PENYA MOTORISTA

El passat dia 21 de Març tingué lloc l'Assemblea General de la Penya Motorista de Sant Joan a la Casa de Cultura, amb la lectura de la Memòria i Balanç del passat exercici, revisió de quotes i l'anunci de les activitats previstes per l'any 1.992, entre les que poden comptar el Moto-Cros Primavera, en el Circuit de Binifarda, el pòxim dia 5 d'Abril.

EL NOU IMPOST PER L'AIGUA DEL PLA

El "diari de Mallorca" del passat dia 15 de Març, a la secció "Puntos de vista", publicava la fotografia i l'opinió d'Antònia Font (de Can Tronca) i de Guillem Riutort (de Ses Graveres) sobre el nu impost. Ens agradà la fotografia d'una Antònia somrient ... i les opinions de Guillem i Antònia eren més o manco coincidents.

LLIBRE DE POEMES

De l'importància que té el Certamen Poètic Verge de Consolació, del qual enguany es fa la XXI edició, des d'el punt de vista cultural i per a una minoria aficionada, ens dóna idea el projecte d'editar un llibre patrocinat per la Conselleria de Cultura, on s'incloven els millors poemes presentats al Certamen durant els primers 20 anys. Son uns 60 poemes seleccionats, a més d'una composició de cada uns dels autors locals, que durant aquets 20 anys hi ha participat.

Una bona notícia per tots els aficionats a la poesia.

LA TERCERA EDAT, N'ANTONIO MOLINA**I EL FORNER BAEZA.**

E passat dissabte dia 21 de Març, ees féu una vetlada entretinguda i divertida, que indirectament fou un homenatge al gran cantador de flamenc Antonio Molina, mort recentment.

En Baeza, un forner de Manacor, (molt amic de l'amo Pep Matas "Bufali"), amb un estil de veu molt semblant al d'Antonio Molina, féu un recital de les seves cançons, que agradaren als reunits en el local de la 3ª Edat.

Miquel Fiol Sorell (Fosser o Sabater) a qui molts ja havien tingut ocasió d'escoltar amb anterioritat, contribuí amb la seva bona veu a animar la vetlada.

Guillem Bou resultà com sempre, un bon animador, un show-man a l'estil santjoaner, (que ens agrada més que n'Emilio Aragón) amb els seus acudits i les seves gloses.

Guillem Bu no tingué necessitat de recitar una glosa feta amb una altra ocasió, ja que el senyor Baeza (el forner) va "cumplir" i va estar a l'altura de les circumstàncies.

La glosa diu així:

En Baeza s'entregà
amb ses cordes esbravades
i si no les du afinades
quan torni venir a cantar

crec que se pot preparar

per córrer ses llanderades.

EL MENJADOR DE LA TERCERA EDAT

"Diario de Mallorca" del diumenge dia 22 de Març publicava un article en el que entre altres coses dia: " els municipis que integrenn la Mancomunitat del Pla han concluit un estudi en relació a la creació d'un servei de menjar servit a domicili, des d'una cuina de Montuïri, al domicili directe de cada un dels "apuntats", que segons el citat diari, la demanda prevista a Sant Joan començaria amb 17 persones majors de 65 anys. Aquest servei de menjar a casa, seria servit per personal especialitzat de la Creu Roja, en quatre furgonetes.

Si fos necessari i aumentàs la demanda- segons el diari- s'anirien posant en funcionament les cuines de Lloret, Sant Joan, Vilafranca i Petra, que de moment no són "explotades".

El servei està previst que costi 10.200 pessetes cada mes, si es serveix en el menjador social i 12.600 si es serveix de casa en casa.

Aquesta es la notícia que reproduïm i que ens ha arribat en el moment de tancar l'edició de la revista de Març, però que desitjaríem ampliar el proper mes, després d'escoltar l'opinió-informació dels directius locals de la 3ª Edat i de l'Assitenta Social.

UNA OBRA DEL PINTOR RIERA FERRARI

Aquesta és la fotografia que recull el moment en què era col·locat a l'entrada de la seu de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca, a Sant Joan, el quadre cedit per Riera Ferrari, el pintor manacorí de fama mundial. De la importància del donatiu en dóna idea el que la pintura està valorada en dos milions de pessets, encara que l'art i l'obra d'un artista mai es podrà "tasar" degudament.

L'obra de dimensions més que regulars (quasi un mural) de tècnica mixta, reproduïx un paisatge marí, de la nostra costa: Morro de Vaca.

NOU AUXILIAR DE CORREUS

El santjoaner Miquel Bauzà Salom (Puça), fa unes setmanes va aprovar les oposicions convocades, a escala nacional, per l'Administració de Correus (Esala Oficials-Auxiliars de Clasificació i Repartiment). En aquestes oposicions es presentaren 12.000 opositors, obtenint Miquel Bauzà el núm. 2 de Balears i el núm. 21 a nivell nacional.

Si ens alegra la notícia del trinf esportiu de gent santjoanera, també ens alegre saber que una persona jove, d'aquí, ha aprovat unes (sempre difícils) oposicions, en la perspectiva d'un lloc de feina estable i permanent.

VORAVIES DE LA ZONA DEL CAMP

Durant ls darreres setmanes han estat arreglades les voravies dela majoria de trats que quedaven per arreglar en la zona del Camp.

La zona del Camp, sense que la puguem classificar de "Zona residencial" és on en els darrers ANYS; S'HAN anant construint noves cases, la majoria amb molt bon gust, modernes i funcionals, essent pr tant les voravies fora acabar, una nota negativa dins el conjunt de carrers amples i asfaltats.

CARRETERA DE VILAFRANCA

També durant ls darreres setmanes han estat tapats els clots de l'asfalt de la carretera de Sant Joan a Vilafranca, que encara que no eren nombrosos, si havian merescut l'atenció d'un "prec" a un del darrers Plens del nostre Consistori.

NEIXEMENTS

La llar de Joan Mora i Antònia Amengual, s'ha vista alegrada amb el naixement del seu segon fill, una preciosa nina a qui li han imposat el nom de Maria de les Neus. La nina va neixer el passat dia 25 de Febrer. Enhorabona pares.

ALUMNES EN PRÀCTIQUES

Quatre alumnes de Formació Professional (Administratiu), han estat contractades temporalment per entitats i empreses santjoaneres, alternant treball i classes, ja que dit treball és part del Curs.

Les futures administratives (tal volta dins pocs anys Secretaries de Direcció) són les següents:

Maria Alzamora Bauzà, a l'Ajuntament.

Marta Company Pérez, Autos Sant Joan.

Maria Gayà Bauzà, Cooperativa local.

Magdalena Nicolau Català, Cooperativa

ON ES CONSTRUIRÀ LA DEPURADORA ?

El passat divendres dia 13 de Març, l'enginyer de IBASAN, Sr. Iturbe, féu una visita a Sant Joan, per estudiar damunt el terreny la la ubiqüitat de la depuradora, que segons indicacions del citat tècnic seria convenient que fos construïda baix de la vila, un poc abans d'arribar al pou Nou, a mà dreta o a mà esquerra de la carretera de Sant Joan a Vilafranca, en els paratges coneguts per Ses Figueres Blanques o Pou Nou.

Pareix que la idea de construir la depuradora a l'extrem del nostre terme, lluny del poble, en les terres que reclama Vilafranca, serà descartada.

De totes maneres no passaran massa mesos sense que tenguen notícies concretes, ja que pareix esser propòsit de l'administració que aquesta depuradora estigui acabada i en funcionament aabans de finalitzar l'any 1.993.

CARRERS DEL CAMP. PERILL !

Es aquesta una cridada d'atenció a totes les motos que darrerament es deixen "sentir" amb gran renou sobretot pels carrers del Camp, i no respecten els vianants. Esperem que tenguin una mica de respecte i que es concienciïn que han tornat un perill per la gent que va pel carrer.

ALERTA A LES MULTES !

Des de principis del més Març, més d'un conductor o propietari de vehicle motoritzat s'ha vist sorprès al trobar en el parabrisa una papereta (com la que reproduïm) col·locada per la Policia Local.

En refrany diu "qui avisa no és traïdor", per això hem d'agrair que se'ns avisi, perquè així entre tots podem evitar els "embusos" que en certes hores de vegades es produeixen dins els carrers de Sant Joan.

Ajuntament de Sant Joan

(MALLORCA)

Senyor Conductor del vehicle .....

Tal vegada no s'ha donat compte de que vostè està infringint el Codi de Circulació, per.....

hem pres nota de la seva matrícula i data del seu descuit ja que en cas de reincidir ens veurem obligats a denunciar-lo. L'hi recordam que qualsevol denúncia pot éer cursada a través de la Jefatura Provincial de Tràfic sempre que s'observi reiteració continuada a càrrec de l'infrector.

Col·labora amb nosaltres i conseguirem una millor circulació, s'evitaran molèsties i sancions que som els primers en llamentar però ens veim obligats a complir.

Gràcies anticipades per la seva col·laboració.

Sant Joan, a ..... de ..... de 199.....

La Policia Local

LES DUES JUNTES DIRECTIVES DEL PP

A una Assamblea General, que es convocà el passat 14 de Març, per tal d'elegir una nva Junta Directiva del PP de Sant Joan, que era incompleta després de la sortida de Gabriel Mora, Guillem Mas i Miquel Torrens, avui del grup mixte.

Dls 50 afiliats al partit, n'hi assistiren 32, resultant elegit Andreu Rebassa Florit (Fuster Paris) ue fins ara havia estat secretari de dit partit.

Com a Vocals foren elegits Rafel Alzamora, Antoni Caimari (Bruï), Antoni Bonet (de S'Almudaina), Francesc Rotger (Parrec) i Joan Bou Mas (Cotonet) Coma secretari triaren a Bartomeu Miralles (Sope).

Dies després els afiliats a aquest

de Palma, amb data del 16 de Març que textualment deia "Gaspar Oliver Mut, actuant com a president de la Junta Insular del PP de Mallorca, ha constituït, en base a la potestat que li confereixen els estatuts del partit, la Junta Gestora del Municipi de Sant Joan, la qual queda integrada pels següents membres: Arnau Gayà Mayol (de Son Pardut), Francesc Gayà Rotger (Fideuer), Josep Jaume Salom (Gorreta), Miquel Más Company (Fraró), Antoni Rebassa Català (Surtidor), Joan Rebassa Florit (Fuster Paris), Guillem Gayà Gayà (Granja) i Joan Barceló Matas (des Pujol).

Aquesta es la notícia que ha corregut pel poble i que han publicat dos diaris (El Dia-16 i Diario de Mallorca).

No reproduïm altres comentaris, perquè Damunt Damunt ha intentat parlar i recollir l'opinió de gent intgrada a alguna de les dues llistes, declinant tots el fer comentaris. Si Bartomeu Miralles ens ha comentat: " Ja veurem com acaba la cosa ..., jo per política no em vull berellar amb ningú".

Unes paraules - les d'en Tomeu Sope- que haurien de ser el lema de tots els polítics.

NOU DIRECTOR DE BANCA MARC

Bernat Villalonga Mateu es des de el passat mes de Gener, el nou director de Banca Marc a Sant Joan.

Bernat Villalonga, de 32 anys d'edat es natural de Lloseta, casat i pare d'un fill.

Fins el seu nomenament per Director de l'agencia de Sant Joan havia treballat a l'agencia de Banca Marc de Lloseta, on tenia la categoria d'oficial primera.

La Redacció

MAGDALENA BARCELO: LA COMUNICACIÓ

Mentre intentava, amb dificultat, concretar damunt un foli un qüestionari per a l'entrevistada d'avui, d'una manera desordenada i ràpida, desfilen pel meu pensament el recrd d'experiències viscudes, de lectures, de seqüències de pel·lícules vistes. Ellen Keller i Aina Sullivan i el seu "miracle", el gran Ciceró exemple clàssic d'oratória, superant la seva tartamudesca, de Roosevelt que fou President dels Estats Units, dirigint la nació més poderosa del món, des d'una cadira de rodes; les seqüències de pel·lícules "Belinda", el drama d'una sordomuda; "Fills d'un Déu menor"; l'experiència tantes vegades repetida d'una persona estrangera que intenta demanar-te una cosa, que intenta inútilment comunicar-se; d'aquelles persones que se'ls ha practicat una traquotomia, que se'ls ha extirpat les cordes vocals i intenten comunicar-se ... Desig de comunicar-se ... i silenci obligat, silenci forçós.

Pot ser hi hagi silencis que t'ajuden a trobar-te. Però hi ha silencis que t'angoixen. Quan no pots comunicar-te, t'invadeix la tristesa, sents una sensaci d'impotència.

Per tot això, experimentes una gran sorpresa, una gratíssima sorpresa quan sense la més mínima dificultat parles amb Magdalena Barceló de Ca Na Mates, i amb tota naturalitat te mostra un món que molts desconeixen.

+ Conta'ns la teva vida ...

Me diuen ls meus pares que quan baig néixer tot anava bé, però quan tenia ll mesos vaig tenir unes febres moltfortes ... No saben si fou la malaltia o el tractament ... Vaig perdre la parla, el sentir i el caminar

-On t'ensenyaren a parlar ?

-Als 10 anys vaig començar a assistir al col·legi "Mater Misericordia" (Son Gotleu) on vaig assistir uns 6 anys.

-T'ensenyaven el castellà o català?

-Al col·legi ens ensenyaven el castellà, jo a Sant Joan, poc a poc, vaig aprendre a parlar en mallorquí.

- Tota sola ?

- La circumstància del negoci familiar em va ser de gran ajut. Des de darrera del taulell, el diàleg obligat, era una pràctica diària i constant.

Aquella nina espavilada i intel·ligent, que als 5 o 6 anys sabia colcar en bicicleta, que dibuixava amb molt bon gust, quan començà els estudis demostrà la seva intel·ligència, el desig d'esser la primera, de no quedar darrere, de intentar ser la número u.

- Quins estudis has raliztat?

- Vaig fer primer un Curs de Formació Professional (F.P.O.)Jugueteria de fusta, més tard un Curs de F.P.O. de Joieria Bàsica i he acabat (en bones notes,pero no ho diguis) Taquigrafia, Pràctiques d'Oficina, Cmpabilitat, Càlcul, Informàtica (Software) d'Aplicaions al MS/DOS.

ENTREVISTA A MAGDALENA BARELÓ (Continu.)

- Te pareix que podries aprendre un idioma estranger ?

- No ho sé, crec que tendria molta dificultat ...

- Quin tipus de joies fas ?

- He fet en joieria cadenetes, artesanalment, tot fet a mà, clavers, etc. i altres coses.

- Tens dificultats per conduir?

-No, als 18 anys després d'haver fet les pràctiques normals vaig treure el carnet. No he tingut mai el més petit accident.

-Diversions ?

- He viatjat a Andorra, Grècia he participat en comèdies, he cantat, he ballat... M'agrada el ball mallorquí, de bot: jotes boleros ...

- I d'esport ?

-He jugat a tennis. M'agrada el bàsquet, el futbol...

A mesura que ha anat passant el temps de l'entrevista, ha anat creixent la meva sorpresa i la meva admiració per na Magdalena, i els seus pares m'ho confirmen: na Magdalena té un gran esperit de sacrifici, ha treballat sempre en el negoci familiar. Sense l'ajuda de na Magdalena, a causa de les greus malalties que ha tingut la família, el negoci familiar s'hauria d'haver tancat. Ella estava sempre darrera el taulell, ella era la que feia les comandes del gènere que faltava i s'havia de comprar. Ella ...

Es difícil definir na Magdalena. Podríem dir que és intel·ligent, amb un gran esperit de superació, amb una gran bondat. Una jove comunicativa, a la qual li agrada la gent, ... i agrada a la gent. Crec que serà més d'un lector-lectora, que després d'haver llegit aquesta entrevista, sentirà per na Magdalena, un nou afecte i admiració, com el que senten tots els que l'han tractada en profunditat.

Miquel Florit Huguet

ANTONI FONT: LA NATURALESA

Antoni Font Bauçà, fill d'en Joan Tronca i de na Jerònia Capallet, va néixer a Sant Joan el 29 de Maig de 1959. De nin va viure en el carrer Zorro, avui La Sínia, fins que la família emigrà a Palma (l'any 1970 va anar a viure a Palma). Acabats els estudis entrà a treballar a una gestoria administrativa, on treballà en un departament de responsabilitat, gaudint de l'estimació dels seus superiors. Però un dia cansat de la rutina del seu treball, ho deixà tot per dedicar-se al que era la seva vocació: la taxidèrmia. Avui considerat un dels millors de Mallorca.

- Antoni, fa bastants d'anys que vares deixar Sant Joan, te sents santjoaner?

- Sí, estic orgullós de ser-ho.

- Com es va despertar la teva "vocació" per la taxidèrmia?

- Quan tenia 8 ó 9 anys, anava a repàs a ca's "Mestre Fidaver" i allà va esser on vaig tenir el primer contacte visual amb aquest treball. Més endavant, quan tenia uns 13 anys, li vaig dur un llenguallarg i el me va arreglar bastant bé, però no així com jo volia. Quan sortirem de ca's Mestre vaig dir a mon pare "això ho he d'aprendre a fer jo".

(Segueix a la pàgina següent)

ANTONI FONT (Continuació)

- La taxidèrnia, és un art o una tècnica ?.
- Es una artesanía que amb bona tècnica i inspiració es converteix en un art.
- A quina edat començares ?.
- Quan tenia devers 14 anys.
- Has tengut professors ?
- No.
- Hi ha acadèmies ?.
- No, a Madrid ho intentaren i no va anar bé.
- Ets consideres autodidacte ?
- No, hi ha una tècnica per aprendre.
- Estudiaries per correspondència ? . En llibres ?
- Si, vaig començar així.
- Hi ha molts de taxidermistes a Mallorca ?
- N'hi ha uns 4 ó 5, però no se dediquen molt a n'això, i no són molt bons.
- Estau associats o col.lagiats ?.
- No es va intentar fa uns quants anys, amb caràcter nacional però la cosa no va anar bé.
- Quins animals per la seva grosària o pes són els més grossos que has embalsamat ?.
- Embalsamat cap ni un. Naturalitzats molts: un bisó, wapiti, pum, cap de porc senglar, caps de cabra, un peix espasa de 60 kg., que amb l'espasa feia més de dos metres de llarg, etc.
- Bàsicamente la taxidèrnia i l'embalsament són la mateixa cosa ?.
- No, ni per casualitat.
- Ens vol definir cada una d'aquestess tècniques ?.
- Per a naturalitzar, que és el que jo faig, s'utilitza la pell i el crani, i per embalsamar (ho saben més els forenses) tenc entès que treuen les vísceres i conserven el cos a base de formol i altres productes químics.
- Ets militant del G O B ?
- No, perquè la majoria són més polítics que ecologistes.
- Tu te consideres ecologista ?
- Sí.
- T'interessa l'estudi de la Naturalesa ?.
- Sí,estic amb contacte amb ella l'estudii i l'observ, perquè m'agrada i m'ajuda a millorar el meu treball.
- Amb quins tipus d'aus has treballat ?.
- He naturalitzat des d'una grulla a un diamant.
- I de ma mífers ?.
- Mates, mosteles, genetes, conills, llebres, moineies, moixos, caps de tigre, caps de lleó, rebecs, cabirols, etc.
- I de peixos i amfibis quins has naturalitzat?.
- Peix espasa, peix volador, peix ballesta, piranyes, mers, granots, cocodrils, serps, crancs, llagostes, etc.
- Quins són els teus treballs millors aconseguits, els que t'han deixat més satisfet ?.

ANTONI FONT (Continuació)

- Procur quedar satisfet de tots, però depèn molt de l'estat en què arriba l'animal.

- Un animal (au, peix o mamífer) ben arreglat. Pot durar molts anys, sense espenyar - se o esser restaurat ?.

- Pot durar segles, en les degudes condicions de conservació, perquè els seus principals enemics són la humitat, l'arna, la brutor (pols, fum, etc.)

- Ha evolucionat molt aquesta tècnica o art?.

- Sí, sobretot en els materials i productes químics utilitzats, però els principis bàsics són els mateixos: treure la pell de l'animal, tractar-la i col·locar-la a damunt un maniquí.

- Té relació la tècnica (ús de productes químics o naturals) actual, amb la que usaven fa segles els egipcis, tribus d'indis americans, etc. (mòmies, dissecció o reducció dels cossos o caps d'essers humans ?.

- No, no té res a veure.

- D'on provenen els animals amb que tu treballes ?.

- Treball amb els que la gent me dur.

- Els teus clients són gent de doblers, caçadors, ecologistes, naturistes, "brusquers", etc. ?.

- Hi ha un poc de tot.

- Coneixes o estudies l'hàbitat o entorn dels animals amb que treballes ?.

- Sí, conec la vida de la majoria dels animals i si m'en duen qualqún dels que no conec la seva vida a costums, me document sobre ell.

- Quantes hores dediques cada dia a la feina de taxidermista ?.

- Totes les que puc.

- Es per tu un treball apassionant ? et sents realitzat ?.

- Sí, per a mi és un treball apassionant i me sent satisfet i realitzat quan me duen una peça que està en condicions i veig que ha quedat bé.

- Gràcies Toni per la informació que ens has donat. Segur que les teves paraules seran una sorpresa per a molts de santjoaners que ignoren la teva activitat com a taxidermista. I gràcies també per la col·lecció de fotografies que ens has deixat per il·lustrar aquesta entrevista. Llàstima que la falta d'espai impedisqui posar-les a totes.

Miquel Florit Huguet.

Nota: Aquesta entrevista havia d'esser abans de finalitzar l'any 1.991. Per diverses circumstàncies, que no fan el cas, va esser ajornada la seva publicació. El fet que el magazin "Brisas" publicàs un reportatge sobre l'entrevistat, despés que nosaltres haguéssim fet l'entrevista (de la qual no hem canviat ni una lletra) ens confirma que no anàvem mal encaminats quan "descobrirem" aquest santjoaner a la tardor de 1.991.

La Redacció

GLOSES I GLOSADORS 1.992

Quin floret de glosadors
hi ha dins sa nostra vila
n'hi ha de bons i millors
tots comcal que així s'estila
menestrals i conradors
fent cançons tothom prinfila.

I a jo ses que més m'hagraden
i en res repar de dir-ho
són ses que a mi no me quadran
amb el sentit de s'humor
que amb simpatia preparen
amb gracia, enginy i amor.

Tenim en Biel Boveta
i en Guillem Cotonet
que els sobra de cordeta
Jesús meu ! quin esplet
de riure perds sa xaveta
això sí, treballant net.

I en Marc de Son Baró
llest i li va bé a tot hora
és llarg es seu carreró
i encertat de prop i enfora.
ni srten un perfalló
qui les llegeix, riu i plora.

També tenin dues dones
ben dignes d'anomenar
fan gloses fines i bones
amb molt estil cult i sa
valentes i bones dones
que les podem brevetjar.

Sa mestrsa Jordaneta
que en fa que ho són un encant
tant asseguda com dreta
de memòria i ben llampant
lla sap fer amb bona lletra
gloses i cançons cantant.

Na Catalina Jordana
o sia de Calicant
amb gust i de bona gana
li surten de son cor exultant
tant del turó com la plana
sap glosar amb gràcia radiant.

I no en parlem del meu germà
Joan te surten redones
de set o vuit mots en fa
de guapes i de tot més mones
li és igual muntanya o pla
com la mar en les seves ones.

Bàrbara Matas Sastre

EN MEMÒRIA DELS GERMANS JAUME GUAL

(JORDANS DE SES PARRES)

Amb gran afecte record
mon pare i ls seus germans
que en el món varen dar exemple
de vertaders cristians.

Eren decents i honrats
i de perfecte coneixement
i tots ells varen sabre lletra
molt més que suficient.

Varen esser set germans
i de set un es va casar
que era el meu pare estimat
i per herència mos deixà
s'honradesa i sa bondat.

En ses seves juventuts
tres d'ells varen emigrar
a ses terres argentines
per provar sa sort allà.

Dins un espai de poc temps
les varen haver comprovats
i a un col.legi agrícola
passarn d'encarregats
allà es varen instal.lar
fins enyorar Mallòrca
i dos tornaren regressar.

Un d'ells als trenta-tres anys
Déu del cel el va cridar,
per nom li posarem Jaume
quan el varen batiar.

Que eren persones de bé
semprea la vista va estar
dèl seu parent Lluís Jaume
coses varen heredar.

Eren d'aspecte senzill
però d'enteniment clar
que Déu les tengui a la "Glori"
pel bé que varen obrar.

Catalina Jaume de Calicant

Nota: A la secció "Notes Històriques"
sota el títol "Emigrants. L'altre
descobriment", trobareu més notícies
d'aquets germans Jaume (Jordans de
Ses Parres)

ALS MEUS AMICS

Un record per als amics
 que sempre m'han ajudat
 i en voltros he superat
 amargures tant de pics
 ja que sempre heu estat rics
 i sobre tot en bondat
 perdonau-me si he pecat
 i m'ha alegra molt d'haver-vos vists.

En aqueix món d'egoisme
 no hi res com s'amistat
 fomentar sa germandat
 i desterrar el terrorisme
 per no caure dins l'abisme
 que pot dur mal resultat
 sempre m'han acosellat
 estimar el germà proïsme.

H viscut temps d'enyorança
 perquè m'heu abandonat
 Jesús i que m'he enyorat !
 m'he enyorat sense trempansa
 havia perdut s'esperança
 de recobrar el temps passat
 i és que amb sa vostra amistat
 sa ditxa , el meu cor "alcança".

Tenc el cor ple d'amargura
 deu esser que no estic bo
 jo sempre vaig de bon cor
 no se fer de "cara dura"
 si me tractau en dolçura
 no vos queixereu de jo
 jo me perd per massa bo
 o per massa beneitura.

Si un dia veis que he acabat
 jo no vull qu ningú plori
 guardau-me dins sa "memori"
 i si déu m'ha perdonat
 per conservar s'amistat
 vos esperaré a la "Glori"
 deix aqueix recordatori
 pensau que m'heu estimat.

Gabriel Company
 (Forner Boveta)

EN MOTIU DEL BATEIG DE CATALINA JAUMEI BELTRAN (Fille de Joan i Mª-Magdalena
 dels Embutits "Sa Caldera".

Mil nou-cents noranta-dos
 es dia primer de març
 na Catalina rebé
 un sagrament dels més grans,
 el Sagrament del Baptisme
 que és s'escut des cristians.

Ja es hereva del cel
 com el demás batejats
 sempre seguint els camins
 que Déu mos té senyalats.

Àngel de Déu guardau-la
 tant de dia com de nit
 no permateu que se perdi
 dins un mon tant pervertit.

Guardau també el seu germà
 pares, padrins i "famili"
 a tots donau-mos sa mà
 quan necessitem auxili.

Joan, na Catalineta
 té es riure dolç i suau
 igualment de tamareta
 que en el cel descansi en pau

Bon repòs per als qui no hi són,
 i per als qui hi són, pau i concòrdia
 Senyor allunyau s'enemic
 que intenti possar discòrdia.

Catalina Jaume de Calicant

TESTAMENT DE LA SARDINA

Bon vespre, santjoaners
em pertoca igualment
fer public el testament
escrit en aquets papers.

Una altre vegada més
ns trobam tots reunits
per pregar ben afligits
en aquets dies derrers.

Començ aquest testament
descriuint es "tipo" meu
som dolenta com sa fel
i curta d'enteniment.

Som una guapa sardina
des poble de Sant Joan
de jove era molt gran
i de cara tota fina.

Sa meva bellesa avui
ha quedada molt minvada
tenc sa cara d'arangada
i de rues és un crui.

Mon pare va néixer a Inca
i ma mare a Puntiró
es casaren a un turó
on tenien una finca.

Se pensaven anar bé
conrant un tros de pinar
però varen emigrar
al poble santjoaner.

Tengueren dues llocades
de fills no molt condrets
un més calents, d'altres freds
i qualqun prdal de bades.

Jo vaig esser sa major
i encare que no ho cregueu
em vaig converit amb s'hereu
de ca nostra i des moixó.

Dues vegades casada
i viuda dues també
d'en Tofol es casallé
i d'en Marti Pastarada.

Emperò qui fills no té
l'envia nebots el dimoni
que encalcen es patrimoni
i també qualque dobler.

Vull que tots els meus parents
de mí tenguin recordança
i així em faran alabança
amb uns falsos sentiments.

Malament passàs per xorca
tot lo seu em vaig quedar
i aixi haver pogut gastar
amb viatges per Mallorca.
Ja que n'heu sentit parlar
de que sa mort d'una tia
és una mort d'alegria
i això és bo de comprovar.

Per`en aquets testament
jo li vull donar sa nota
uns tendran poc de sa mota
els altres el remanent.

Pes nebot Sebastià
que jeu molt dins es café
Son Comelles, Son Cotxè
Son Costa i es Mitja Pla.

Son Manré i Sa Burania
Son Garrovr i Es Clotal
Sa Pelta i Es Camp Rafal
que siguin per na Maria.

A sa fillola de Pina
li deixaré Son Vivó
i aixi amb un cortó
tendrà blat per fer farina.

Es pinar de Son Fluixà
vull que sigui de n'Amador
Montgut i Son Baró
magre i poc ho trobarà.

Per`a cavall regalat
no li miris ni cap dent
deix a en es fillol Climent
es ais de Son Amagat.

Na Coloma que està grassa
i menja com una truja
que tengui lo de Carrutxa
Ca Ne Seca i Son Rebassa.

I encara si no vols brou
n'hi has de dar tassa i mitja
vull que tengui na Francisca
Son Riutort i Es Pou Nou.

Sempre plou quan no hi ha esola
i em sap greu dar-li es bosí
vull donar a n'en Xerafi
es tros de Can Picarola.

S'Almudaina i Son Sineu
a n'Antònia perquè es rara
qui vol bestia sense tara
molts de pics ha d'anar a peu

An'en Miquel tot Son Tei
Son Coll i Can Bon Jesús
ja li feràs tu cus-cus
a un ca quant sigui vell

Sgons s'ase s'aubardà
que ses Roques del Dimoni
siguin per Donya Paloni
i així no es queixerà.

Diuen que segons es sant
es miracle hi tendràs
vull donar a n'en Tomàs
Ses Algorfes i Calicant.

Tal faràs, tal cobraràs
diu un "ditxo" popular
a n'en Nofre vull deixar
un cortò a Son Tomàs.

Segons s'al.lot sa jugueta
per tenir bon repartí
jo deix a n'en Bernadí
Son Font i son Pastereta.

Ja diuen que de senyors
i de porcs vénen de raça
a n'Aina li don carabassa
amb so busí des Ca Tos.

A Sant Joan el dimoni
diuen que va tornar gran
Son Xibatlí i Son Duran
seran pes nebot Antoni.

Perquè ella sempre reposa
i te pinta de senyora
vull legar Son Amadora
i Sa Penya a Donya Rosa.

En el cotxe oficial
que ha vengut a presidir
tendrà lo des Pont Satri
Son Burtxó i Son Gual.

També en els estamborés
qu a s'enterro han vingut
lo d'Hurtí i Son Gurgut
Son Fonoll i Es Caldarers.

Pels cavallers un record
i també en es carreté
Son Gualet, Son Falconé
S'Alqueria i Ca Na Corb.

Qui no sol anar a missa
s'agenolla en es portal
li deix al Pare Nadal
es mul de dedins sa pallis

TESTAMENT DE LA SARDINA

Lo vell i lo nou d'Hortella
 Son Barceló i Son Ramon
 a sa gnt que d'aquí són
 d'aquesta vila tan bella.

La resta de la sardina
 en bloc jo vull deixar
 perquè ho pugui disfrutar
 nombr hereva Na Cristina.

Ses gràcies he de donar
 a totes les entitats
 que be han col.laborats
 per la festa organitzar.

Solament queda per dir
 enguany en el testament
 gràcies a tota la gent
 que ha vinguda fins aquí
 tots junts hem pogut presidir
 contents i alegre sa festa
 que surt garrida i xalesta
 i que encara no té fi.

Es testament s'ha acabat
 amb una paraula fina
 amb un visca sa sardina !
 don es vent per escampat.

Gràcies

Joan Matas Gayà

A N'EN BIL MONSERRAT

Heu adquirit una manya
 que és de grau superior
 crec que sou es "merjador"
 de lo milloret d'Espanya
 i qualque altra nació.

Dins Sant Joan deixereu
 un record de gran honor
 segons es vostres treballs
 teniu sa mà beneida
 pel camí de Sa Bastida
 hi heu fet una obra d'art
 refinada i excel.lent
 si jo fos governador
 vos feria un monument.

Catalina Jaume de Calicant

LA MORT D'ANTÒNIA JAUME

Dedic aquest recordatori en vers,
 a la meva cosina Antònia Jaume, morta
 dia 22 de Febrer de l'any 1.952,
 victima d'una operació d'apendicitis.

En prova d'estimació i que la
 record cada instant. J. i Mates

Gran Deu, si es que som creats
 per la vostra providència
 i a Vos vos feim reverència
 perquè així estam ensenyats
 perdonau-me los pecats
 que tengui a ma consciència
 i pugui alcançar sa presència
 de les Vostres Santatats.

Mos ulls amb llagrima viva
 graven en aquest paper
 el 22 de Febrer
 quina fetxa mes sentida
 per sa trista despedida
 que N'Antonia mos va fer.

El Sol no dava claror
 els aucellets no cantaven
 ses flors musties estaven
 amb sa teva defunció
 i els enjalets del Senyor
 amb viu sentiment ploraven.

La mort quan fa el seu camí
 toca al qui toca, no tria
 però va triar aquest dia !
 en que va fer sucumbir
 el clavell que mes guapo i fi,
 que dins es poble hi havia

Adios, Antonia Jaume
 Tu, que amb plena joventut
 deixar aquest món has sabut
 per dur dins el Cel la pauma
 que és s'únic consol que calma
 amb el conhort més robust.

Molt trist es per una Mare
 quan te un fill ja surat
 a 15 o 16 anys d'edat
 ve la mort i no repara
 si és es mirall de sa cara
 seva, que mes a estimat.

(Continuarà en el pròxim D.D.)

EMIGRANTS. L'ALTRE DESCOBRIMENT (I)

Sota aquets títol i en motiu del Vè.CENTENARI, Damunt Damunt anirà publicant una sèrie d'articles i/o entrevistes, tractant d'aproximarnos a l'odissea, aventura o desventura que visqueren tants de santjoaners, que a principis del present segle, partiren cap a terres llunyanes, fugint de la misèria, cercant una vida millor, cercant fer fortuna, en qualche ocasió fugint ..., pero sempre amb l'esperança i davant l'expectativa de trobar a "les Amèrques" una "terra promesa" que en moltes d'ocasions va ser una terra ingrata i inhòspita.

No podrem reflectir, ni aproximadament, amb tota la cruessa les penalitats sofriments, privances, sofriments i anyorances d'aquets emigrants que un dia partiren.

No pretenem donar una relació completa de tots els santjoaners que emigraren, sols oferim una mostra agafada damunt damunt.

Tota informació, documentació o fotografies que ens faceu arribar (que vos serà tornada) ens servirà pr fes més completa aquesta sèrie d'articles que avui començam. Gràcies.

Miquel Florit Huguet

JAUME BONET BOU (COTONET)

Jaume Bonet Bou (mestre Jaume Cotonet) va néixer a Sant Joan l'any 1.875. Un home de bona fe que un dia va decidir anar a Amèrica, per guanyar un quants durets, deixant la dona i tres fills. La causa d'aquesta sobtada emigració va ser la misèria que regnava a la villa de Sant Joan, arreu de tota Mallorca. Tenia 37 anys quan va haver d'agafar la maleta i dirigir-se cap a "Les Amèriques". S'embarcà amb un veixell juntament amb varis santjoaners, animats per altres que hi havien anat abans

i havien tornat amb una petita fortuna. Va arribar a Amèrica, després d'un miserable viatge amb condicions precàries i allà va dedicar-se igual que a Mallorca a fr feines de picapedrer. Durant mig any va intentar dur a terme el proòsit tan somiat de fer fortuna. Fou el seu fill Miquel que va reclamar tornàs amb molts diners perquè a Sant Joan una mala anyada els havia deixat en la misèria.

Tornà a Sant Joan per culpa d'un accident que va tenir, amb tanta mala sort que es va rompre dos ossos de l'esquena. Fou així com va tornar a veure la seva enyorada família, però l'any 1.921 tornà partir, aquesta vegada cap a França per seguir cercant fortuna.

Monserrata Bonet Oliver, néta de mestre Jaume Ctonet, ens amplia l'informació:

-Quin va esser el motiu pel qual el vostre padrí hagués d'anar a fer de picapedrer allà ?

-El mtiu va esser que a Sant Joan hi havia molta misèria i havien de guanyar-se la vida de qualche manera.

EMIGRANTS. L'ALTRE DESCOBRIMENT

-Sabeu si havia altres santjoaners que hi varen anar amb ell ?

-Sí, amb ell i anaren més santjoaners, entre ells el sogre de Maria Dalmau (Gorreta) el pare d'En Rafel de Son Duran.

-Sabeu com era el trasllat ?

- Era amb un vaixell d'aquells temps, antic, no hi havia tantes comoditats com ara, els llits eren fets amb quatre bastons i una manta.

-Sabeuque va esser el que va trobar més estrany quan va arribar a Amèrica ?

- Jo crec que el que va trbar mes estrany va esser haver d'estar tan lluny de casa seva, sense poder veure la seva dona i els seus fills.

- I la gent com el tractava ?

- Tampoc no hi tenia molt de tracta amb la gent d'Amèrica ja que ell vivia a una casa que acullia la gent que emigrava. Era com un poble petit allà on hi vivien tots els que emigraven.

**Mª Monserrat Company
Guillem Company**

ELS GERMANS JAUME GUAL GUAL (JORDANS DE SES PARRES)

Els germans Antoni, Jaume i Miquel Jaume Gual, coneguts pels "Jordans de ses Parres", anaren a Amèrica en la seva juventut.

Recullint distints testimonis hem intentat reconstruir damunt damunt, la seva estada per terres argentines.

Antoni Jaume Gual. Va estar 20 anys a l'Argentina. Juntament amb el seu germà Jaume tenien un hort.

Jaume Jaume Gual. Va morir a terres argentines. Morí a Villa Lujan, Departament de la Capital de Tucuman, el dia 25 de Juliol de 1.917. Tenia 33 anys.

Miquel Jaume Gual. Va estar 40 anys a l'Argentina. Treballà a un col·legi rural Don Bosco (freres salesians, on era l'encarregat de la granja, hi tenien molt d'aviram.

Fotografia de Miquel Jaume Gual

Sgons el testimoni d'un emigrants i contemporani, quan Miquel i Antoni Jordà tornaren de l'Argentina es va dir que havien duit una bona hisenda i que anys més tart "l'any 1.936 el Crèdit els va fotre 30.000 duros" -segons el testimoni mencionat.

El que sí es cert perquè tots ls testimonis recollits coincideixen, en que els tres germans Jordans eren honrats, seriosos i treballadors, no anavem de festes ni de gresca i eran estimats, tant aquí com allà, per la seva bondat, noblesa i formalitat.

Els germans Jaum Gual eren la prudència personificada i sabien el que convenia en tot moment.

Eran de bns sentiments, educats i certa cultura, qualitats que les ajudà a adaptar-se a un món nou, una terra extranya on segurament hi havia molts d'aventurers i perduts.

**Romiatge al Santuari
de
Ntra. Sra. de Consolació
*Sant Joan***

PROGRAMA

Dissabte, 28 de març

A les 11,30 h.

CONCURS DE PAELLES. A l'esplanada de darrera Consolació.

A les 14,30, dinar.

A les 17,00 h.

VOLEIBOL. Partit entre els equips
SANT JOAN - RAFAL VELL

A les 20,00 h.

A la Casa de Cultura, OBERTURA EXPOSICIÓ de fotos dels Betlems que varen participar en el 1er Concurs de Betlems per Nadal. L'exposició estarà oberta fins diumenge a les 20,00 h.

A les 21,30 h.

VERBENA a la Plaça de la Constitució, amb els grups:

CARRUTXA

i

STILS

*Servei de panades per commemorar la diada
en el mateix Santuari.*

Festa des Pa i es Peix Quart Diumenge

1992

Diumenge, 29 de març

A les 10,30 h.

OFRENA DE FLORS A LA MARE DE DÉU, al Santuari de Consolació.

A les 11,00 h.

MISSA CONCELEBRADA, amb sermó a càrrec de Mn. Josep Estelrich, fill del poble.

A la sortida:

- Ball de Bot a l'esplanada.
- Amollada de Coloms per part de l'Associació Colombòfila de Sant Joan.

A les 12,00 h.

Inauguració de la «1a FIRA I MOSTRA DES QUART DIUMENGE». La Fira estarà situada al Carrer Bellavista, a la Casa de Cultura. Participaran en ella la majoria dels empresaris de Sant Joan.

La Fira estarà oberta al públic el dematí i l'horabaixa.

A les 15,30 h.

CERCAVILA, per la Banda de Música de Petra, i tot seguit concert a l'esplanada del Santuari.

A l'entremig es proclamarà el veredict del XXI Certamen Poètic Verge de Consolació, lectura dels poemes premiats i entrega dels premis.

A les 20,30 h.

VETLADA DE BALL DE BOT, a la Plaça de la Constitució, amb els grups de Ball Regional

AIRES DE PAGESIA i
VILAFRANCA, BALL I BOT

Inclusa dins el Calendari Turístic.

RECORDANT ESDEVENIMENTS PASSATS EN
EL MES DE MARÇ

25.03.1948. Morí el metge titular de Sant Joan, Gabriel Verger Ferriol.

22.03.1952. Formant part de l'equip d'atletisme nacional, Antoni Karmany participà a la prova internacional "Cross de las Naciones" que es va celebrar a Gràsgow. L'acompanyà Francesc Oliver Oliver dels Caldarés.

27.03.1952. El capellà i organista de la parròquia D. Miquel Matas Pocoví conegut com a "Don Miquelet", moria a Sant Joan.

11.03.1959. Durant els dies 11 i 12 d'aquest ms, el Bisbe Dr. Jesús Enciso Viana va realitzar la Visita Pastoral a la Parròquia de Sant Joan. A Meià, començament del terme, el reberen les autoritats locals i les motocicletes de la Penya Motorista li donaren escota fins a la seva entrada a l'església parroquial.

25.03.1961. Joan Gayà Bauzà (l'amo Joan Ramon, pare de l'apotecari) que havia continuat l'obra del "Sindicat Agrícola i Caixa Rural de Sant Joan" moria a Sant Joan. Havia participat en la creació de l'empresa "Gayà, Bauzà i Cia., S.L." (Farinera Vella) i havia presidit des de la batlia el Consistori santjoaners en diferents ocasions.

19-03-1965. La Penya Motorista organitza la visita a les Falles de València, amb un viatge d'un dia. L'avió "fallero" tingué tanta acceptació que l'excursió l'han repetida cada any les agències de viatges.

12.03.1972. Dins els actes del Quart Diumenge se celebra per primera vegada el Certamen Poètic Verge de Consolació. Obtingué el primer premi Mn. Baltasar Coll i el segon premi fou per al qui subscriu.

13.03.1983. L'Ajuntament declara Fill Predilecte a Joan Mas Matas "El Mestre Pagès".

10.03.1984. Els dies 10 i 11 de Març, l'equip de voleibol local, aconseguí proclamar-se Campió de Sector després de competir amb els Campions de Barcelona, Tarragona i Girona. Això els permeté passar a les altres finals del Campionat d'Espanya. Era preparador de l'equip local el mestre d'Escola Andreu Gelabert. L'equip local estava format per C. Jaume, Maria Munar, A. Bauzà, A. Fontirroig, M. Company, A. Matas, M. Gayà, M. Gomis, C. Bauzà i M. Company. Fou aquesta una de les tantes bones actuacions dins els anys 80 dels equips que formaven el Club Sant Joan de Voleibol.

17.03.1985. Dins la festa del "Quart Diumenge" es va retre homenatge al Rector jubilat Mn. Bartomeu Bauzà que en els anys 60 havia restaurat el Santurari de Consolació.

09.03.86. També en la festa del Santuari foren inaugurats uns rellotges de soldissenyats per l'enginyer D. Rafel Soler. També el Centre Sanitari a on es va retre un homenatge al mestre Don Miquel Fuster.

29.03.87. Fou inaugurada la Casa de Cultura.

25.03.1989. Va morir Francesc Company Bauzà. Fou durant molts d'anys l'organista de la Parròquia, President del Tele-Club en la seva creació l'any 1.968 Vocal Provincials per lla Germandad Sindical de LLauradors i Ramaders i batle de Sant Joan del 15 de Gener de 1.970 a 10 de Feberer de 1.976.

Joan Jaume Nigorra

